YMPÄRISTÖKONSULTOINTI JYNX

Liedon Lausteenojan luontoselvitys 2026

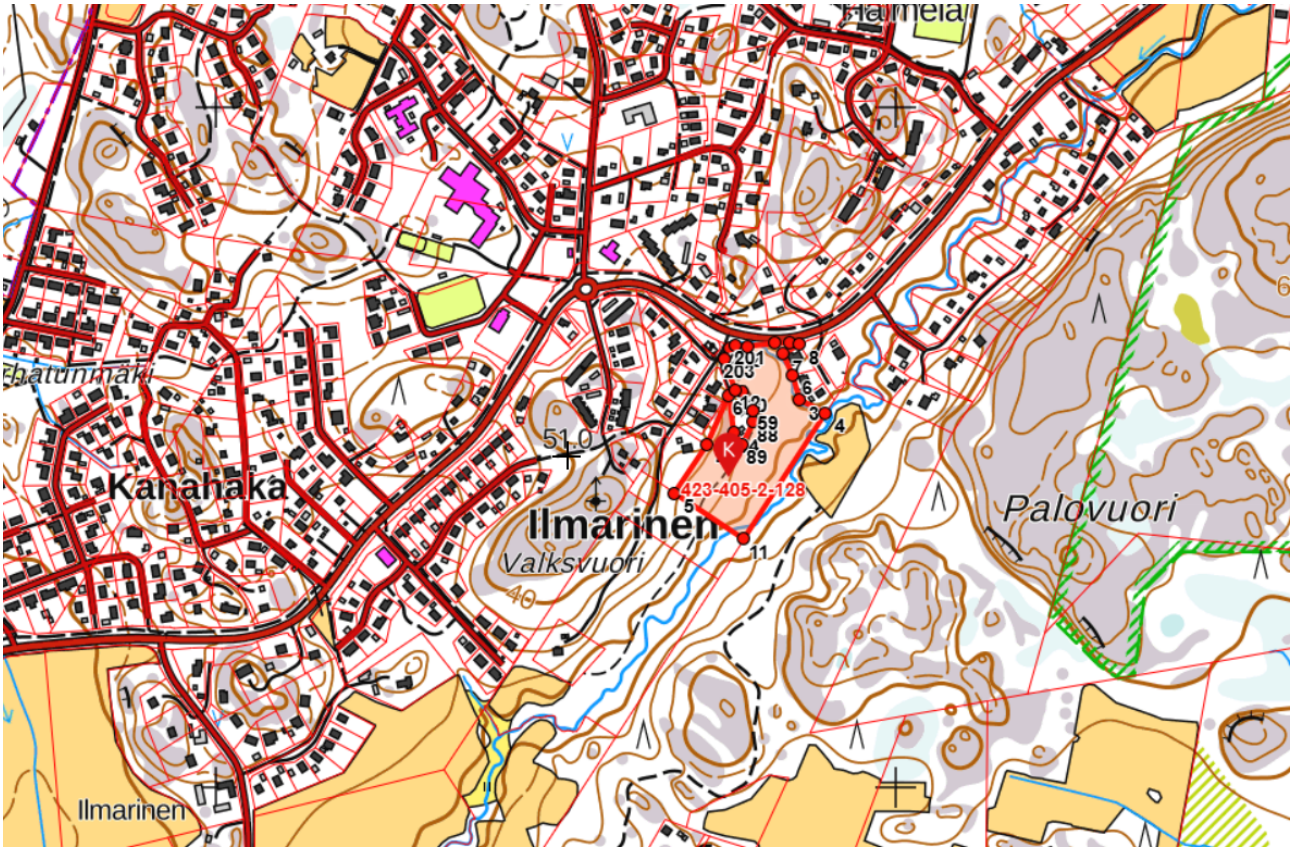

1. Johdanto

Tässä selvityksessä tarkastellaan Liedon Ilmarisissa sijaitsevan kiinteistön 423–405–2–128 lajistoa, kasvillisuutta ja luontotyyppejä. Selvityksen tavoitteena oli selvittää alueen luonnonympäristön yleispiirteet ja löytää suojelua ja säilyttämistä vaativat luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet tai lajit. Lähtökohtana on, että alueen suunnittelussa voidaan huomioida sen luotoarvojen kannalta arvokkaat alueet sekä edistää niiden ominaispiirteiden säilymistä. Nämä tavoitteet on mainittu maankäyttö- ja rakennuslaissa. Selvityksestä ovat vastanneet VTM Hannu Klemola (eläinlajisto) ja FM biologi Arto Kalpa (kasvillisuus ja luontotyypit). Yksityishenkilö tilasi selvityksen tammikuussa 2026. Kiinnostavimmat havainnot on tallennettu tieteellisiin tietokantoihin (Laji.fi ja Tiira.fi).

2. Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Liedon Ilmarisissa Lausteenojan varrella alueella (kuva 1) ja sen koko on 3,0 hehtaaria. Selvitysalue rajautuu pohjoisessa Vanha Tampereentiehen, koillisessa Sepontien omakotitontteihin, kaakossa Lausteenojaan, lounaassa kiinteistöön 423–405–2–263 sekä lännessä ja luoteessa Ketunpesäntien ja Ketuntien omakotitontteihin (kuva 2).

Kuva 1. Selvitysalue sijaitsee Liedon Ilmarisissa.

Kuva 2. Selvitysalue käsittää kiinteistön 423–405–2–128.

3. Menetelmät ja aineisto

3.1 Lähtötiedot

Selvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama yleinen ohjeistus:

- Mäkelä, K. & Salo, P. 2023: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen Ympäristökeskus.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

- Metsäkeskuksen metsävaratiedot, ml. metsälain 10 § mukaiset kohteet.
- Suomen ympäristökeskuksen Avoin tieto -palvelu 2026.
- Lajitietokannan havainnot (Laji.fi). Suomen Lajitietokeskus HBF.124190 (haettu 7.7.2026).
- Erityisesti suojeltavien lajien esiintymät (LSL 76 § / LSA 22 §)
- Muut arvokkaan lajiston esiintymät: luontodirektiivin liitteen IV(b) lajit (LSA liite 5, Sierla ym. 2004, Nieminen & Ahola 2017), uhanalaiset lajit (LSA liite 4, Hyvärinen ym. 2019) ja alueellisesti uhanalaiset ja muutoin merkittävät lajit (Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021b)
- Mahdolliset alueelta saatavilla olevat aiempien selvitysten tulokset

- **3.2 Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen**

Arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää alueen luontoarvoja. Arvokkaalla luontotyypillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 64 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (MetsäL 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Vesilain suojeltavat vesiluontotyypit on esitetty vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:ssä.

Työssä käytetty luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uusimpaan uhanalaisarviointiin (Raunio & Kontula toim. 2018). Uhanalaisten luontotyyppien arvioinnissa käytetyt uhanalaisluokat vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyä luokittelua. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyypit.

Työssä käytetty lajien uhanalaisuusluokitus perustuu uusimpaan uhanalaisuusarviointiin, joka on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Maastoinventointien yhteydessä havainnoitiin myös Euroopan Unionin lintudirektiivin (79/409/EEC,) liitteen I sekä luontodirektiivin (92/43/ETY) (erityisesti luontodirektiivin liitteen IV(a)) lajeja. Lintudirektiivin liite I käsittää yhteisön tärkeinä pitämät lajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityissuojelualueita (Natura 2000 -verkosto). Lintudirektiivi edellyttää sekä lintulajien

että niiden elinympäristöjen suojelua. Direktiivi kieltää niissä lueteltujen lintujen tahallisen tappamisen, pyydystämisen häiritsemisen erityisesti pesinnän aikana ja kaupallisen käytön.

Liitteessä IV(a) on puolestaan eläin- ja liitteessä IV(b) kasvilajeja, jotka ovat tiukasti suojeltuja myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Näitä ovat esimerkiksi liito-orava, kaikki lepakot ja tietyt sudenkorentolajit. Liitteen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty automaattisesti, ilman erillistä suojelupäätöstäkin.

Arvokkaalla luontotyypillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 64 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (MetsäL 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Luontokohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta, luonnon monimuotoisuutta lajitasolla sekä kohteen toiminnallista merkitystä lajistolle. Luontokohteiden arvoluokitus pohjautuu seuraavaan ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointiopas - tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle” -oppaan mukaiseen jaotukseen (Mäkelä & Salo (toim.) 2023):

<u>Luokittelussa käytetyt arvoluokat ovat:</u>

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luokkaan 1 kuulumiseen ei sisälly tapauskohtaista harkintaa, sillä luokan kriteerinä on lainsäädännön antama turva kohteelle.

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkittävät esiintymät sekä luontodirektiivin luontotyyppien merkittävät esiintymät.

Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan. Luokkaan kuuluminen edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Ekologinen verkosto voi olla alueelle lisäarvoa tuova elementti: arvoluokkaan 3 muuten sijoittuvat kohteet voidaan sijoittaa arvoluokkaan 2, jos ne ovat lisäksi ekologisen verkoston kannalta tärkeitä. Pääosa luokan 2 kohteista on aina huomioitavia. Näiden lisäksi luokkaan kuuluu maakuntatasolla sekä yksityiskohtaisemman suunnittelun tasolla huomioitavia kohteita.

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luokan 3 kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Luokkaan kuuluvat mm. ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet.

Luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat muut huomionarvoiset kohteet

Luokan 4 kohteilla esiintyy erilaisia monimuotoisuutta tukevia luonnonarvoja. Luokan kohteet ovat usein paikallisesti tärkeitä, ja niiden huomioimisessa tarvitaan muita luokkia enemmän tapauskohtaista soveltamista.

Tavanomainen luonto

Arvoluokat 1–4 eivät kata kaikkia alueita, vaan niiden ulkopuolelle jää niin sanottua tavanomaista luontoa, esimerkiksi sellaista metsätalouden piirissä olevaa talousmetsää tai metsäojitettua suota, jolla ei katsota olevan erityistä arvoa luonnon monimuotoisuudelle tai ekologisille yhteyksille. Tavanomaisella luonnolla voi kuitenkin olla suunnittelussa erikseen huomioon otettavaa arvoa esimerkiksi virkistysalueena.

Taulukko 1. Arvottamisessa erotettavat arvoluokat ja niihin kuuluvat kohteet (Mäkelä & Salo 2023)

Arvoluokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet	Arvoluokka 2: Erityisen tärkeät kohteet	Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet	Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet
Aina huomioitavat • Luonnonsuojelualueet • Natura 2000 -alueet • Suojeluun varatut alueet • LSL:lla suojeltujen luontotyyppienrajatut esiintymät • LSL:n tiukasti suojeltujen luonto-tyyppien esiintymät • Vesilain suojellut luontotyypit • Luontodirektiivin liitteen IV a lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat • Luontodirektiivin liitteen IV b kasvilajien esiintymispaikat • LSL:n erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymispaikat • Luontodirektiivin liitteen II lajien sekä lintudirektiivin liitteen I lajien ja niitä vastaavien muuttolintujen rajatut esiintymispaikat • LSL 73 § suurten petolintujen toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä olevat pesäpuut	**Aina huomioitavat** • Valtakunnallisesti arvokkaat luonto-kohteet[1] • Ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeät kohteet • Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet[2] • Uhanalaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät • Uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät • Luontodirektiivin liitteen I luonto-tyyppien merkittävät esiintymät • Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet[3]	**Aina huomioitavat** • Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet • Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet[2]	**Aina huomioitavat** • Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat	**Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat** • Maakunnallisesti arvokkaat luonto-kohteet[1]	**Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomiotavat** • Maakunnalle ominaisten luonto-tyyppien merkittävät esiintymät • Maakunnan vastuulajien merkittävät esiintymät	**Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomiotavat**
Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat • Luontodirektiivin liitteen IV a lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit • LSL 95 §:n luonnonmuistomerkit	**Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnitte-lussa huomioitavat** • LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät • Luontodirektiivin liitteen II lajien rajaa-mattomat merkittävät esiintymispaikat • Lepakoille tärkeät saalistusalueet[4]	**Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnitte-lussa huomioitavat** • Paikallisesti arvokkaat luontokohteet[1] • Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät • Luontodirektiivin liitteen I luonto-tyyppien muut esiintymät • Uhanalaisten lajien muut esiintymät • Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet[3] • Luontodirektiivin liitteen II lajien muut esiintymispaikat	**Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnitte-lussa huomioitavat** • Silmälläpidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymät[5] • Alueellisesti uhanalaisten luonto-tyyppien ja lajien esiintymät[5] • Kohteet, joilla esiintyy yksittäisiä huomionarvoisia, pienpiirteisiä luonnonarvoja • Lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt • Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet

* hävittämiskiellosta poiketen (LSL 82 § yleispoikkeus) aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamasta tai häiritsemästä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Yleispoikkeus ei koske teollisen mittakaavan toimintaa.

[1] ennalta tunnetut, aiemmin tehdyissä selvityksissä rajatut kohteet
[2] erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet
[3] pesimä-, levähdys-, ruokailu-, talvehtimis- ja sulkimisalueet sekä metson ja teeren soidinpaikat
[4] sopimus Euroopan lepakoiden suojelusta (EUROBATS)
[5] tapauskohtainen asiantuntijatulkinta arvoluokasta

Kuhunkin arvoluokkaan kuuluvat kohteet esitetään kolmessa toisiaan täydentävässä kategoriassa (taulukko 1):

aina huomioitavat kohteet

näiden lisäksi yleispiirteisessä maakuntatason suunnittelussa huomioitavat kohteet

edellisten lisäksi yksityiskohtaisen tason suunnittelussa (osa)yleis- ja asemakaavoissa sekä hankkeissa huomioitavat kohteet.

Tämä rakenne mahdollistaa esitettävän arvoluokittelun käyttämisen sekä yleispiirteiseen että yksityiskohtaiseen suunnitteluun perustuvissa luontoselvityksissä. Mikään luokittelu ja kriteeristö ei kuitenkaan voi yksiselitteisesti sopia kaikkiin tilanteisiin, vaan aina tarvitaan tapauskohtaista soveltamista ja tulkintaa. Esitettävä kriteeristö toimii kuitenkin vaihtelevissa tilanteissa sovellettavana runkona.

3.3. Maastoinventoinnit

Kohteella tehtiin lajistoselvityksiä (säätila kuvattu) 25.1. klo. 11-12, +7, N 2 m/s, 8/8, 14.3. klo. 12.45.-13,45, + 7, SE 4, 8/8, 27.3. klo. 20.15.-20.45., S 2, 1/8, +2, 12.4. klo. 16.30.-17.30., 15.4. klo. 13.00.-14.30., + 17, E 3, 0/8, 13.5. klo. 13.00-14.00., +12, SE 3 , 8/8 alkava sade, 3.6. klo. 00.05.- 00.45., +14, S 1 m/s, 12.6. klo. 01-00.-01.45., +17, SE 3, 5/8. Kasvillisuutta ja luontotyyppejä inventoitiin 23.5. ja 9.7.2026.

Työn tavoitteena oli selvittää alueella esiintyvät rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alueellisesti uhanalaiset eläin- ja kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä selvitettiin uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä metsälain (10 §), vesilain (2. luku 11 §) ja luonnonsuojelulain (64 §) mukaiset suojeltavat luontotyypit sekä muut luontoarvoiltaan merkittävät alueet. Eläinlajeista selvitettiin uhanalaiset lajit sekä luonto- ja lintudirektiivien liitteiden lajistoa.

3.4 Epävarmuustekijät

Selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuiseen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen kestoon. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi jossain määrin vaihdella vuosittain.

Maastoinventoinnit on laatinut inventointimenetelmät, lajiston ja luontotyypit hallitseva biologi tai muu asiantuntija. Kasvi- ja eläinlajiston ja luontotyyppien inventoinnin maastotyöt on suoritettu parhaan esiintymis-, pesimis- sekä kasvukauden aikaan eli luontotyyppi- ja lajistoselvitysten kannalta optimaaliseen aikaan. Selvitykseen ei siten katsota sisältyvän merkittäviä epävarmuustekijöitä, ja se katsotaan kaava-alueen suunnittelun kannalta riittäväksi.

4. Tulokset

4.1 Selvitysalueen yleiskuvaus

Selvitysalue on suurimmaksi osaksi entistä pelto-aluetta. Alue on alkanut selvemmin metsittyä vasta 2000-luvun alussa. Sitä ennen metsää on ollut vain alueen länsilaidassa. Metsikön reunan rinteessä on myös vanha maanottokuoppa (kuva 3). Pellon puolella on puolestaan ollut omenatarha, josta on edelleen joitakin puita jäljellä.

Kuva 3. Vasemmalla selvitysalue vuoden 1939 ilmakuvassa ja oikealla vuonna 2026.

Selvitysalueen pohjoisosassa, entisellä peltoalueella on noin 25–30-vuotiasta nuorta mänty-koivuvaltaista. kasvatusmetsikköä (kuva 4). Puustossa esiintyy männyn ohella sekä raudus- että hieskoivua ja matalia kuusia. Lisäksi tammesta esiintyy taimia, joista pisimmät ovat noin 2 metriä korkeita.

Kohteen pohjois- ja koillisrajalla virtaa Lausteenojan sivupuro. Sivupuron rinteillä kasvaa keväällä valkovuokko laajoina kasvustoina. Keskikesällä näkymää hallitsevat mesiangervokasvustot ja lisäksi tavataan mm. metsäkurjenpolvea ja voikukkaa. Lausteenoja virtaa puolestaan selvityskohteen kaakkoisreunassa tai hieman sen ulkopuolella. Kosteilla uoman rantavyöhykkeellä kasvaa laajalti valtalajina mesiangervoa. Lisäksi tavataan nokkosta, ranta-alpia, korpikaislaa, hiirenporrasta, saroja, lemmikkiä, nurmipuntarpäätä, nurmilauhaa, pujoa, karhunputkea, pietaryrttiä, kirjopillikettä ja vesirajassa mm. rentukkaa ja vedessä ulpukkaa (kuva 5). Lisäksi uoman rannalla ja sen läheisyydessä kasvaa vieraslajeista jättipalsamia laajoinakin kasvustoina sekä komealupiinia ja rohtoraunioyrttiä. Puista ja pensaista tavataan ainakin raitaa, tuomea ja kiiltopajua.

Kohteen keskiosat ovat tasaista, heinävaltaista, entistä peltoaluetta, joka on metsittymässä. Entisellä pellolla kasvaa paikoin jo tiheästikin mäntyjä ja koivuja sekä joitakin kuusia ja raitoja. Pellon vielä avoimen heinäisen alueen valtalajeja ovat nurmipuntarpää ja niittyjuola (juolavehnä). Lisäksi tavataan pelto-ohdaketta, komealupiinia sekä ainakin pellon reunoilla nurmiraiheinää (nurminata), leskenlehteä, vuohenputkea, hiirenvirnaa, niittynätkelmää, metsäapilaa, kultapiiskua, siankärsämöä, kurjenkelloa, voikukkaa ja päivänkakkaraa (kuvat 6 ja 7).

Selvitysalueen länsireunassa on vakiintuneen metsämaan varttunutta-uudistuskypsyyden saavuttanutta metsikköä. Ylispuumännyt ovat noin 100-vuotiaita. Muu nuorempi puusto on pääosin mäntyä, kuusta ja koivua. Ylempänä rinne on varpuvaltainen, lajeina mustikka ja puolukka. Alempana tavataan myös lehtomaisempia laikkuja, joissa kasvaa mm. käenkaali, kielo, sormisara, lehtonurmikka, valkovuokko, jänönsalaatti, metsäorvokki, harakankello, ahomansikka, metsäkorte, kivikkoalvejuuri ja metsäalvejuuri.

Kuva 4. Selvitysalueen pohjoisosan nuorta mänty-koivusekametsikköä. 23.5.2026.

Kuva 5. Lausteenoja. Vasemmalla tiheä jättipalsamikasvusto, muualla mm. mesiangervoa valtalajina ja vedessä ulpukkaa. 9.7.2026.

Kuva 6. Vanha pelto toukokuussa, oikealla kukkiva omenapuu.23.5.2026.

Kuva 7. Vanha pelto heinäkuussa, valtalajina nurmipuntarpää ja muita lajeja mm. niittyjuola ja komealupiini. 9.7.2026.

Vanhan maanottokuopan ja pellon rajalla on ohutmultaisempi vyöhyke, jossa kasvaa huomiolajina syylälinnunhernettä pienellä alalla. Lisäksi tavataan piennarmataraa, huopavoikeltanoa, metsälauhaa ja katajaa. Pellon reunassa tavataan myös omenapuita, mustaherukkaa, sananjalkaa ja isotuomipihlajaa.

4.2. Arvokkaat luontokohteet

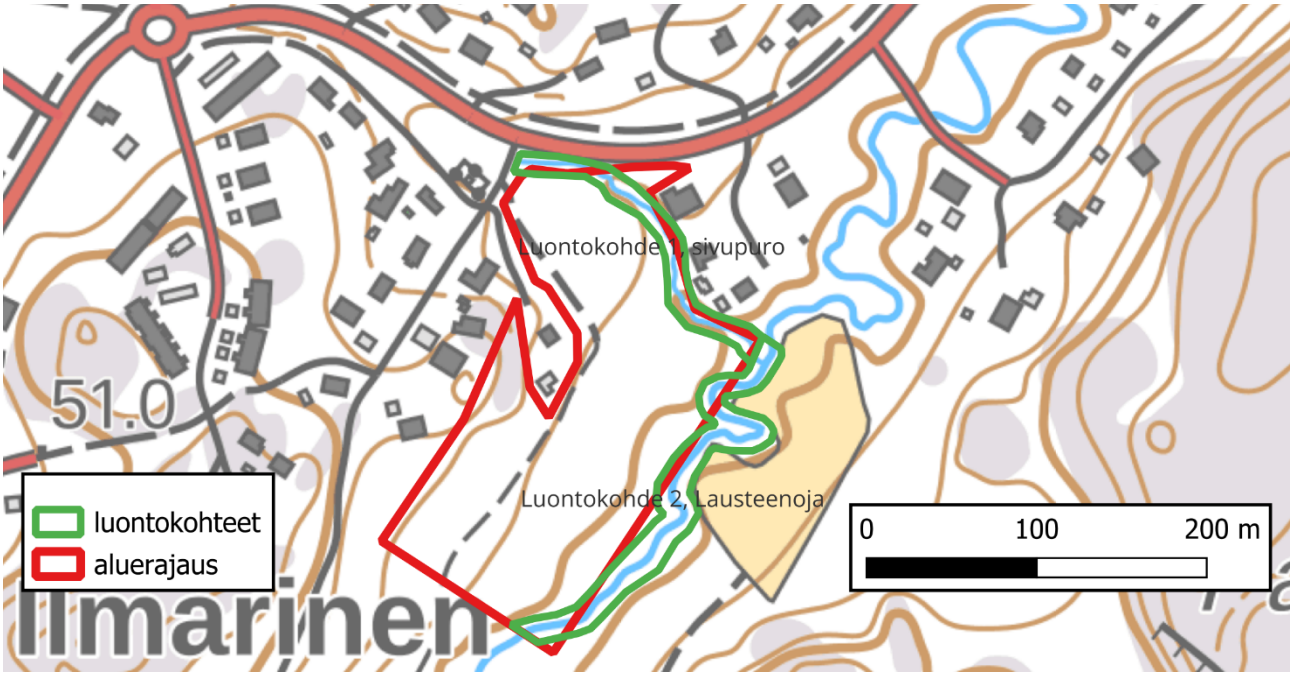
Arvokkaiksi luontokohteiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää tarkasteltavan alueen luontoarvoja ja säilyttää luonnon monimuotoisuutta. Tässä selvityksessä luontokohteiden arvottamisessa on sovellettu Ympäristöministeriön ja Suomen Ympäristökeskuksen laatiman oppaan ohjeistusta, jossa esitetään maankäytön suunnittelulle suositukset hyviksi käytännöiksi luontoarvojen huomioimisesta (Mäkelä & Salo 2024). Arvokohteilla esiintyy joko lainsäädännöllä määriteltyjä arvokkaita lajeja tai luontotyyppejä, tai uhanalaisia lajeja tai luontotyyppejä.

Uhanalaisia luontotyyppejä suojellaan tai huomioidaan maankäytössä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilyttämiseksi. Arvokkaalla luontotyypillä esiintyy usein myös uhanalaista tai muutoin huomionarvoista eliölajistoa. Uhanalaisia luontotyyppejä ei ole lakisääteisesti turvattu, mutta ne ovat yleensä hyvä arvokkaan luontokohteen indikaattori. Usein uhanalaiseksi luokiteltu luontotyyppi on huomioitu arvokkaaksi myös muutoin, esimerkiksi luonnonsuojelulaissa tai metsälaissa.

Alueelle ei sijoitu aiemmin rajattuja arvokohteita kuten valtakunnallisesti arvokkaita moreenimuodostumia, kivikoita tai tuuli- ja rantakerrostumia eikä arvokkaita kallioalueita (Suomen ympäristökeskus 2026). Lähin luonnonsuojelualue Palovuoren yksityinen luonnonsuojelualue (YSA256288) sijaitsee 400 m päässä idässä (kuva 1).

Selvitysalueelta ei todettu luonnonsuojelulain mukaisia suojeltuja luontotyyppejä (LSL 64 § ja 65 §). Selvitysalueella ei esiinny myöskään luonnontilaisia tai sen kaltaisia, vesilain (587/2011) 11 §:n mukaisia pienvesiä, kuten noroja tai lähteitä.

Selvitysalueelta rajattiin kaksi arvokasta luontokohdetta. Kohteet on rajattu arvokkaiksi luontokohteiksi lähtötietojen, maasto- ja ilmakuvatarkastelun perusteella.

Kuva 8. Selvitysalueen luontokohteet.

Luontokohde 1, Lausteenojan sivupuro

Pinta-ala: 0,2 ha
Peruste: Savimaiden latvapurot, jotka ovat erittäin uhanalaisia sekä Etelä-Suomessa että koko maassa (EN/EN)
Arvoluokka: 3

Savimaiden latvapurot ovat savialueilla esiintyviä ensimmäisen uomahierarkiatason puroja, joihin ei laske sivu-uomia. Sen yläosa on ulottunut aikoinaan jonkin verran Vanha Tampereentien pohjoispuolelle, mutta sittemmin tämä osa purosta on jäänyt asutuksen ja muun rakennetun alueen alle. Kovin pitkä uoma se ei ole ollut aiemminkaan. Lausteenojan sivupuro on uurtunut syvään notkoon, joten sen reunamat ovat enimmäkseen melko jyrkkiä. Se hakee uomaansa eli meanderoi luontaisesti ilman merkkejä kaivamisesta. Puron pohja on kivikkoinen. Sivupuron rinteillä kasvaa keväällä valkovuokko laajoina kasvustoina (kuva 9). Keskikesällä näkymää hallitsevat mesiangervokasvustot ja lisäksi tavataan mm. metsäkurjenpolvea ja voikukkaa.

Kuva 9. Lausteenojan sivupuro on syvään uurtunut. 23.5.2026

Luontokohde 2, Lausteenoja

Pinta-ala: 0,4 ha
Peruste: Savimaiden purot ja pikkujoet, jotka ovat äärimmäisen uhanalaisia sekä Etelä-Suomessa että koko maassa (CR/CR)
Arvoluokka: 3

Savimaan puroihin ja pikkujokiin luetaan vesilain määritelmää mukaillen pysyvän vedenjuoksun omaavat savimaiden virtavedet, joiden valuma-alue on alle 100 km^2, pois lukien ensimmäisen uomahierarkiatason latvapurot. Lausteenojan valuma-alue on 24 km^2 laajuudeltaan. Sen pituus on lähes 13 kilometriä ja se laskee mutkitellen selvitysalueelta lounaaseen kohti Aurajokea. Se mutkittelee myös selvitysalueen kaakkoisrajalla siten, että välillä uoma sijoittuu selvitysalueelle ja välillä virtaa sen ulkopuolella.

Kosteilla uoman rantavyöhykkeellä kasvaa laajalti valtalajina mesiangervoa. Lisäksi tavataan nokkosta, ranta-alpia, korpikaislaa, hiirenporrasta, saroja, lemmikkiä, nurmipuntarpäätä, nurmilauhaa, pujoa, karhunputkea, pietaryrttiä, kirjopillikettä ja vesirajassa mm. rentukkaa ja vedessä ulpukkaa (kuva 5). Lisäksi uoman rannalla ja sen läheisyydessä kasvaa vieraslajeista jättipalsamia laajoinakin kasvustoina sekä komealupiinia ja rohtoraunioyrttiä. Puista ja pensaista tavataan ainakin raitaa, tuomea ja kiiltopajua.

Kannen kuva on otettu kohteella 15.4.

4.3. Huomionarvoiset kasvihavainnot ja vieraskasvilajit

Selvitysalueelta ei havaittu huomionarvoisia (rauhoitetut, uhanalaiset, luontodirektiivin liitteen IV(b) ja alueellisesti uhanalaisia) kasvilajeja. Selvitysalueelta ei ollut myöskään aiempia havaintotietoja huomionarvoisista kasvilajeista (Suomen lajitietokeskus 7/2026).

Selvityksessä havaittiin useita vieraskasvilajeja. Jättipalsamia esiintyy hyvin runsaasti ja laajoina kasvustoina Lausteenojan reuna-alueilla. Komealupiinia esiintyy vanhalla pellolla, mutta myös Lausteenojan varrella ja siellä täällä muuallakin selvitysalueella. Tummarohtoraunioyrttiä esiintyy Lausteenojan reunalla. Lisäksi entisen pellon reunoilla tavataan vieraslajeina ainakin piennarmataraa ja isotuomipihlajaa

4.4. Pesimälinnusto

Kohde on pienialainen, osin puustoinen, mutta laji- ja parimäärä ovat tavanomaisia: sepelkyyhky (*Columba palumbus*) mustarastas (*Turdus merula*) kaksi paria, punarinta (*Erithacus rubecula*), pajulintu (*Phylloscopus trochilus*), harakka (*Pica pica*), talitiainen (*Parus major*), sinitiainen (*Parus caeruleus*), peippo (*Fringilla coelebs*) ja keltasirkku (*Emberiza citrinella*). Punatulkku (*Pyrrhyla pyrrhyla*) ruokailu puronvarrella, mutta pesinee kauempana kuusikossa.

Läheisillä pihoilla pesivät lisäksi mm. käpytikka (*Dendrocopos major*), kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca)* ja viherpeippo (*Chloris chloris*).

Kohteelle kuuluivat myös laulurastas (*Turdus philomelos),* tiltaltti (*Phylloscopus collybita*) vihervarpunen (*Carduelis spinus*) ja kehrääjä (*Caprimulgus europaeus*) Palovuorelta, mutta ne siis eivät pesi kohteella. Korppeja (*Corcus corax*) liikkuu alueen yli päivittäin.

Kehrääjä kuuluu Euroopan unionin lintudirektiivin liitteen I -lajeihin. Viherpeippo luokitellaan erittäin uhanalaiseksi (ET), mutta laji on silti yleinen lintu taajamissa ja kulttuuriympäristöissä. Lajin uhanalaisuuden syynä on ollut nopea kannan taantuminen.

Itse selvitysalueella ei pesi huomionarvoisia lintulajeja vaan lajisto on tavanomaista.

4.5.Sammakkoeläimet

Tavallinen ruskosammakko (*Rana temporaria*) tavattiin puron läheisyydessä, kohteella ei esiinnyt esimerkiksi viitasammakkoa. Myös rupikonna (*Bufu bufo*) on mahdollinen laji alueella. Kohteella ei esiinnyt erityistä suojelua tarvitsevia lajeja. Sammakot hyötyvät puron ja sen ranta-alueiden säilymisestä.

4.6. Nisäkkäät

Kohteella tavattiin (3.6.) yksi pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), muina öinä lepakoita ei tavattu. Alueella saalistanee puoliavoimilla ja asutuilla alueilla esiintyviä Suomen yleisimpiä lepakoita, mutta selvityskohteella ei ole lain tarkoittamia lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Muista nisäkkäistä havaittiin kettu (*Vulpes vulpes)* ja useita rusakoita (*Lepus europaeus*) ja muutama metsäkauris (*Capreolus capreolus*). Kohteella todennäköisesti liikkuu muitakin alueella esiintyviä tavallisia nisäkäslajeja. Purossa nähtiin yksi vesimyyrä (*Arvicola amphibius*).

4.7. Hyönteiset

Koivutyttöperhonen, nokkosperhonen (*Aglais urticaea*), vielä harvinainen, mutta yleistynyt isonokkosperhonen (*Nymphalis xanthomelas*) 15.4., sitruunaperhonen (*Gonepteryx rhmani*), suruvaippa (*Nymphalis antiopa*) ja herukkaperhonen (*Polygonia c-album*). Kukkivat pajut keräävät keväisin perhosten lisäksi mm. isokimalaiskärpäsiä (*Bombylius major)*. Kohteella ei tavattu direktiivilajeihin kuuluvia korentoja, vaikka esimerkiksi idänkirsikorentoa haettiin keväällä. Myöskään muita luontodirektiivin liitteen hyönteislajeja kohteella ei tavattu tai niiden esiintymistä tunneta vanhastaan.

5. Arvio selvityskohteen METSO-soveltuvuudesta

Selvityskohde on pääosin entistä peltoaluetta, eikä sen metsäiseltä länsireunaltakaan voida osoittaa METSO-kriteerit täyttäviä alueita. Kohteella ei ole esim. sellaisia lehtoja tai runsaslahopuustoisia kangasmetsiä, jotka soveltuisivat METSO-kohteiksi.

6. Ennallistamismahdollisuudet

Selvitysalueen ennallistamismahdollisuudet liittyvät vieraskasvilajien poistamiseen. Erityisesti jättipalsamia, joka on EU:ssa haitalliseksi säädetty vieraslaji, tulisi poistaa kohteelta. Myös ainakin komealupiinin, joka on kansallisesti haitalliseksi säädetty vieraslaji, torjuntaan tulisi kiinnittää huomiota.

7. Johtopäätökset ja suositukset

Selvitysalueen reuna-alueilta voitiin rajata kaksi arvokasta luontotyyppikohdetta, jotka tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Nämä ovat Lausteenoja ja Lausteenojan sivupuro. Ne ovat myös vesilain määritelmän mukaisia puroja, joiden tuhoaminen tai muuttaminen on ilman lupaa kielletty. Sen sijaan pääosalla selvitysaluetta ei ole arvokohteita, jotka tulisi ottaa suunnittelussa huomioon, eikä estettä muuttuvalle maankäytölle siten ilmennyt. Selvitysalueella ei tavattu eikä siltä ole myöskään ennestään mainittu huomionarvoisia kasvilajeja. Selvitysalueen eläinlajisto on tavanomaista eikä kohteella havaittu lajeja, jotka tulisi ottaa suunnittelussa huomioon.

Lähteet

Hyvärinen, Esko; Juslén, Aino; Kemppainen, Eija; Uddström, Annika; Liukko, Ulla-Maija (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. ja Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki.

Herrasen asemakaava-alueen luontoselvitys, Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio 2007

Ketuntien jatkeen asenmakaavan luontoselvitys, KV Ympäristökonsultointi tmi, 2017

Maaria-Ilmarisen osayleiskaavan luontoselvityksen täydennys, Luonto- ja ympäristötutkimus, Envibio 2017

Keskinen, H-L., Raunio, A. ym. 2024: Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5. 2024. 264 s + liitteet.

Kontula, T. ja Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1 - tulokset ja arvioinnin perusteet. Osa 2 - luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.

Luonnonsuojelulaki (6/2023) ja -asetus (160/1997).

Metsäkeskus 2026: Avoimet aineistot. WWW-palvelu: https://www.metsakeskuskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/luontotietoaineistot/erityisen-tarkeat-elinymparistot (luettu 7/2026).

Mäkelä, K. ja Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö. Helsinki.

Pääkkönen, P. ja Alanen, A. 2000: Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Ryttäri, T., Kalliovirta, M. ja Lampinen, R. (toim.) 2012: Suomen uhanalaiset kasvit. 384 s. Helsinki, Tammi.

Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. http://tun.fi/ HBF.124190 (haettu 7.7.2026).